Dni Otwarte Żuławskich Zabytków 2022

18 - 19 czerwca

Zapraszamy na kolejne Dni Żuławskich Zabytków. Do odwiedzenia zapraszają w tych dniach właściciele i zarządcy. Często oprócz samej możliwości zwiedzenia obiektów przygotowane zostały atrakcje w postaci poczęstunków, pokazów czy warsztatów. Lista miejsc do zwiedzania powiększyła się o kilka nowych miejsc, które dotychczas nie były dostępne, przeszły gruntowne remonty. Warto nasze zabytki podziwiać, poznawać ich właścicieli i szukać sposobu na ich ochronę.

Adres	Obiekt/wydarzenie	Termin i godziny	Informacje/kontakt
Cedry Wielkie	**Cedrowy Dworek** – dawne gospodarstwo rolne przebudowane na kompleks bankietowo-konferencyjny. Restauracja serwuje kuchnię inspirowaną regionalnymi obyczajami, opartą o najwyższej jakości produkty, łączącą tradycyjne metody z nowoczesnymi technikami kulinarnymi. Wykwintne menu stworzone przez Szefa Kuchni przypomni gościom, smak tradycyjnych specjałów kuchni polskiej i regionalnej.	18 i 19 czerwca godz. 12.00 - 19.00	www.cedrowydworek.pl
Drewnica ul. Wierzbowa 13	**Schonbaum Chmielove/Drewniczka** - dom gburski - mennonicki modrzewiowy z 1825 roku. Budynek w ostatnich latach przeszedł gruntowny remont. Domu nie będzie można zwiedzać w całości, ale będzie można do niego zajrzeć. Właściciele zapraszają na taras, gdzie będzie można porozmawiać m.in. o historii budynku, pracach związanych z jego	18 czerwca godz. 14.00 - 19.00	Joanna i Jacek Chmielewscy www.schonbaum.pl www.facebook.com/schonbaumchmielove

	ratowaniem oraz o jego dawnych mieszkańcach. Będzie można również poczęstować się orzeźwiającą lemoniadą z Chyćki - ekologicznym sokiem z kwiatów czarnego bzu, przygotowanego przez właścicieli. Dla gości otwarty będzie także wiejski sklepik „Farmer Concept Store mydło-widło-i powidło". Goście wydarzenia będą mogli zakupić produkty najwyższej jakości, ręcznie wykonywane przez właścicieli w ich gospodarstwie m.in. mąkę z płaskurki, olej konopny, ziółka i herbatki, mydła, hydrolaty, olejki do ciała i kule kąpielowe oraz wiele więcej. Dodatkowo, do zakupy będzie pyszny, świeży chleb na zakwasie z schonbaum'owej płaskurki oraz masełko konopne (prośba o wcześniejszą rezerwację). Plan spotkania w Schonbaum: 14.00 - otwarcie przestrzeni dla zwiedzających 16.00 - zwiedzanie drugiego domu z roku 1845 w trakcie remontu. Grupa I (konieczna jest rezerwacja na stronie www.schonbaum.pl – rezerwację należy wydrukować i zabrać ze sobą) 18.00 - zwiedzanie drugiego domu grupa II (konieczna jest rezerwacja na stronie www.schonbaum.pl - rezerwację należy wydrukować i zabrać ze sobą) 19.00 kino plenerowe na drzwiach stodoły. Żuławskie historie różne.		
Drewnica ul. Kasztanowa 11	**Dom holenderski** - zbudowany w 2 poł. XIX wieku.	18 czerwca godz. 10.00 - 11.00	Agnieszka Canals-Wąsik

Drewnica	**Wiatrak przemiałowy typu koźlak**	19 czerwca godz. 12.00-16.00	Tomasz Płocke
Elbląg Warszawska 9	**Polskokatolicki Kościół pw. Dobrego Pasterza** - dawny zbór mennonitów na elbląskiej Wyspie Spichrzów, przy ulicy Warszawskiej. Świątynia została wybudowana w 1890.	19 czerwca godz. 10.00 - 15.00 Msza św. o godz. 11.00	Ksiądz Kazimierz Klaban
Elbląg Bulwar Zygmunta Augusta 11	**Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu**. Szczególnie polecamy wystawy: "Żuławy – ziemia ujarzmiona. Między trzema gardzielami Wisły". Wystawa ma wprowadzić w specyfikę tego regionu, pokazać najważniejsze cechy specyficznego domu żuławskiego. Aby jeszcze lepiej zrozumieć dzieje regionu warto zwiedzić również wystawę "Świadectwa. Historia w twarzach - twarze historii". Ekspozycja oparta jest na cyklu nagrań filmowych, przeprowadzonych z byłymi mieszkańcami Elbląga i regionu. Prezentuje obraz przedwojennego świata widzianego oczami dzieci.	18 - 19 czerwca godz. 10.00 - 18.00	Muzeum Archeologiczno Historyczne w Elblągu www.muzeum.elblag.pl
Koźliny 53	**Kościół pw. Matki Boskiej Różańcowej** - to gotycko barokowy murowany z cegły budynek wzniesiony w połowie XIV wieku. Od drugiej połowy XVI wieku do 1945 roku kościół był świątynią ewangelicką.	19 czerwca godz. 8.00 - 18.00 (Msza św. 8.00 i 11.30)	Ksiądz Michał Ratajski
Krzywe Koło 41	**Kościół pw. Znalezienia Krzyża Świętego** - zbudowany w XIV wieku i przebudowany w latach 1685-1686. W okresie reformacji kościół należał do ewangelików. W murach budynku znajdują się kamienne kule armatnie, pamiątka po bitwach ze Szwedami. W odległości ok. 100 m od kościoła zlokalizowany jest cmentarz ewangelicki, na którym	19 czerwca (Msza św. 10.00)	Ksiądz Michał Ratajski

	zachowało się kilka zdobionych steli oraz dwie duże, XVII-wieczne płyty nagrobne.		
Marzęcino ul. Graniczna	**Ruiny śluzy w Marzęcinie** - w północnej części miejscowości można podziwiać pozostałości po dawnej śluzie. Zbudowana w 1884 roku, by chronić wieś i zlewnię Kanału Panieńskiego przed wahaniami wody w Zalewie Wiślanym. Po osuszeniu w 1942 r. dużego fragmentu zalewu, śluza znalazła się na lądzie z dala od brzegów zbiornika. Do dziś zachowała się oryginalna tablica z datą 1884 i nazwiskami osób sprawujących nadzór nad działaniem śluzy oraz elementy, dzięki którym niegdyś sprawnie spełniała swoje zadanie. W ostatnich latach zabytek przeszedł renowację. Zwiedzanie obiektu możliwe jest bez ograniczeń.	18 i 19 czerwca obiekt otwarty	Gmina Nowy Dwór Gdański
Marynowy ul. Podcieniowa 19	**Dom podcieniowy** - wybudowany w 1803 roku przez Petera Loewena dla Johana Jacoba Ziemera. Dom wyróżnia się bogato dekorowaną stolarką drzwiową oraz inskrypcjami budowniczego na nadprożu i belce wystawki. Obiekt w roku 2012 przeszedł gruntowny remont.	19 czerwca godz. 10.00 - 15.00	Zofia Krupińska www.facebook.com/Dom-Podcieniowy-Marynowy-520941427951862
Marynowy ul. Podcieniowa 9	**Kościół pw. św. Anny** - wybudowany w stylu gotyckim około 1320 roku. Wnętrze budowli jest niezwykle bogate i zaopatrzone w cenne zabytki, głównie z okresu baroku. Na cmentarzu przykościelnym znajduje się kilka mennonickich nagrobków pokrytych ciekawą symboliką, żeliwne krzyże i cippus.	19 czerwca Msza św. o godz. 12.00, zwiedzanie po jej zakończeniu do godz. 19.00	Ksiądz Andrzej Wach
Mikoszewo	**Dom podcieniowy** - powstał około 1800 roku. Był częścią zagrody olęderskiej typu Langhof. O czasie powstania zabytku świadczą charakterystyczne dla tamtego okresu ażurowe, laubzekinowe	18 czerwca godz. 12.00 - 20.00	Katarzyna i Michał Pielaszkiewicz

	zdobienia szczytów dachu, widoczne na historycznych fotografiach, „Loewenowskie" dekoracje stolarki okiennej oraz reliefy w obrębie opasek okiennych, a także gzymsów i fryzów podokapowych. Budynek po gruntownym remoncie. W przeprowadzonych pracach zastosowano wiele nowatorskich rozwiązań. W sobotę dom będzie otwarty do zwiedzania. Dodatkowo, odbędą się bezpłatne zajęcia artystyczne dla dzieci. W niedzielę Gospodarze zapraszają na wyjątkowe wydarzenie. Kolację pod podcieniem z nowoczesnym spojrzeniem na kuchnię żuławską i opowieściami o domu. Kolację przygotuje Szef Kuchni Paweł Dołżonek. Wydarzenie jest płatne, a ilość osób ograniczona. Chęć udziału w kolacji należy zgłosić mailowo pod adresem: kpielaszkiewicz@mica.com.pl.	19 czerwca godz. 17.00 - 20.00	Chęć udziału w warsztatach należy zgłosić mailowo pod adresem: kpielaszkiewicz@mica.com.pl lub przez SMS: 666 854 366
Miłocin 8	**Dom podcieniowy** - wybudowany w 1731 roku. Na początku XIX wieku drewniane ściany domu zostały zastąpione murowanymi z cegły i otynkowanymi. W latach 2010-2011 budynek przeszedł gruntowny remont. W 2017 roku w pomieszczeniach zabytkowego domu przeprowadzono prace renowacyjne i remontowe, wykonano także prace związane z zagospodarowaniem i urządzeniem terenu. Dodatkowo dla zwiedzających udostępniona będzie wystawa z prywatnej kolekcji Pana Leszka Belniaka. Ponad 100 eksponatów w tym prace malarskie i rzeźbiarskie polskich i zagranicznych artystów. Wystawa jest połączeniem wielu stylów i form umożliwiającym tym	18 i 19 czerwca godz. 16.00 - 20.00	Żuławski Ośrodek Kultury i Sportu w Cedrach Wielkich

	samym z wielowymiarowym aspektem sztuki. Wymagany wcześniejszy kontakt z Panem Leszkiem Belniakiem pod numerem telefonu: 503 186 574		
Mokry Dwór	**Skansen maszyn rolniczych w Mokrym Dworze** - maszyny zebrane z terenu Żuław. Do najcenniejszych należy m.in. snopowiązałka McCormick i żniwiarka Deering.	18 i 19 czerwca całodobowo	Wiesław Zbroiński Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Pruszcz Gdański tel. 508600385
Nowa Kościelnica	**Manufaktura HERSZTEK** to miejsce realizacji ceramicznych marzeń. To pracownia, która łączy w sobie pasję, doświadczenie ceramiczne oraz wrażliwość artystyczną. Znajduje się w małej wsi na Żuławach, które łączą w sobie nostalgię, tradycję oraz piękno przyrody. Jest miejscem, gdzie powstaje polskie rękodzieło, bowiem zajmuje się projektowaniem oraz tworzeniem autorskich kafli ceramicznych.	18 i 19 czerwca	Krzysztof Hersztek www.hersztek.pl
Nowy Dwór Gdański ul. Dworcowa 29	**Żuławska Kolej Wąskotorowa** - początki kolei wąskotorowej na Żuławach związane są z przemysłem cukrowniczym. Pierwszy odcinek kolei wąskotorowej na Żuławach liczył 4,5 km i powstał prawdopodobnie około 1886 roku. We wrześniu 2000 roku Pomorskie Towarzystwo Miłośników Kolei Żelaznych (PTMKŻ) wspólnie ze starostwem powiatowym w Nowym Dworze oraz gminami Stegna i Sztutowo podjęło starania reaktywacji działalności kolei wąskotorowej na Żuławach. Odbudowana kolej otrzymała nazwę Żuławska Kolej Dojazdowa.	18 i 19 czerwca	Towarzystwo Miłośników Kolei Żelaznych www.kolejzulawska.pl

	Przejazd kolejką wąskotorową na trasie Sztutowo - Stegna - Jantar - Mikoszewo - Prawy Brzeg Wisły. Szczegółowy rozkład kursowania dostępny na stronie: www.kolejzulawska.pl		
Nowy Dwór Gdański ul. Kopernika 17	**Muzeum Żuławskie w Żuławskim Parku Historycznym** – trzy sale ekspozycyjne, a w nich wystawy stałe m.in. „Stolica Żuław - Nowy Dwór Gdański", „Na polskim polderze. Z dziejów mennonitów – niderlandzkiej mniejszości religijnej", „Nowy początek 1945", „Strych osobliwości". Dodatkowo, w niedzielę 19 czerwca odbędzie się spacer po Nowym Dworze Gdańskim z Łukaszem Kępskim, przewodnikiem po Żuławach. Zgłoszenia przyjmujemy w Żuławskim Parku Historycznym pod numerem tel. 55 247 57 33. Ilość miejsc jest ograniczona. I grupa godz. 10:00 II grupa godz. 14:00	18 i 19 czerwca godz. 10.00 - 16.00	www.zph.org.pl www.klubnowodworski.pl tel. 55 2475733 biuro@zph.org.pl
Nowy Dwór Gdański ul. Sikorskiego 21	**Żuławski Ośrodek Kultury** - zbudowany w latach 1935-1937 jako kompleks kulturalno-rozrywkowy (Volksgemeinschaftshaus), obejmujący salę kinowo-teatralną, restaurację i salę bankietową. 19 lutego 1950 roku w budynku otwarto pierwszy w wyzwolonej Polsce Dom Kultury, początkowo prowadzony przez Departament Ruchu Amatorskiego Ministerstwa Kultury. "Umówiłem się z nią na dziewiątą", "Ach śpij kochanie", "Miłość Ci wszystko wybaczy", "Ta ostatnia niedziela"... to tylko część repertuaru,	19 czerwca godz. 18.00	Monika Jastrzębska- Opitz tel. 55 2472230 www.zok-ndg.pl

	który usłyszymy 19 czerwca podczas koncertu „Już nie zapomnisz mnie” - Koncert z cyklu Artyści Andersa autorstwa Daniela Nosewicza wraz z orkiestrą i solistami Teatr Muzyczny ROMA Sylwii Różyckiej i Jakuba Szydłowskiego. Nieodpłatne wejściówki na wydarzenie można odbierać w Informacji ŻOK albo na stronie biletyna.pl/koncert/Koncert-z-cyklu-Artysci-Andersa-Juz-nie-zapomnisz-mnie/Nowy-Dwor-Gdanski?fbclid=IwAR2R9kXNfMlUg2Tw4GqzrN7trY2AleRnwV6MEnjSzkuib-HnYW6ULzysaMU		
Oleśno 37	**Stodolarnia** - muzeum w stodole. Wśród atrakcji m.in. warsztat przędzenia na kołowrotku.	18 i 19 czerwca godz. 12.00 - 15.00	Marlena Szwemińska, Prezes Stowarzyszenia Mieszkańców Wsi “Oleśno - wieś z pomysłem”
Palczewo 42	**Kościół Matki Bożej Częstochowskiej** - został zbudowany w 1712 roku przez mennonitów. Kościół do 1949 r. służył społeczności ewangelickiej. Wnętrze kościoła ma swój specyficzny urok. Jest bogato zdobione licznymi inskrypcjami i polichromiami. Barokowe wyposażenie pochodzi głównie z XVII i XVIII wieku.	18 czerwca godz. 9.00 - 10.00 19 czerwca godz. 9.30 - 10.30	Ksiądz Roman Cielas
Palczewo	**Holenderski wiatrak w Palczewie** - zabytkowy drewniano–murowany wiatrak holenderski, zbudowany w 1800 r. Jest to obecnie jedyny zachowany na Żuławach wiatrak przemiałowy typu „holender”.	18 czerwca godz. 12.00-16.00	Filip Gawliński

Powalina 13	**Izba Pamięci "Ceglana Zagroda"** - oficjalne otwarcie izby nastąpiło we wrześniu 2020 r. Izba mieści się w budynku, który jest przykładem architektury niemiecko-pomorskiej zbudowanym z czerwonej cegły. W przeszłości pełnił funkcję gospodarczą i mieszkalną. Wewnątrz znajdują się dwa pomieszczenia pełniące rolę wystawowo-ekspozycyjną i trzeci lokal funkcję dydaktyczno-warsztatową. Jedno z pomieszczeń poświęcone jest rodzinie właścicieli z obojga stron, przybyłych na Ziemie Odzyskane w 1946 i 1947 r. z Lubelszczyzny i Warmii. Można tam zobaczyć np. 100-letnią chustę babci, skrzynię posagową, kredens kuchenny, toaletkę, szafkę i krosno z rodzinnej wioski matki właścicielki, wytwory ludowe (pisanki, wieniec dożynkowy), itp. Drugi pokój nawiązuje do właścicieli mieszkających do 1945 r. Dawna gospodyni wraz z córkami i wnuczkami odwiedziła swój dawny dom na początku lat dziewięćdziesiątych. W izbie znajdują się między innymi szafa, toaletka, maszyna do szycia, które kiedyś były jej własnością. Na uwagę zasługuje również zbiór butelek z fabryki Stobbe z Nowego Dworu Gd., porcelana użytkowa i dekoracyjna oraz inne elementy wystroju wnętrz, które warto obejrzeć.	18 i 19 czerwca godz. 16.00 - 19.00	Lilla, Wiesław i Emil Koller ceglanazagroda.pl
Różany	**Przepompownia parowa** - zbudowana w 1911 roku usytuowana jest we wschodniej części wsi nad Tiną Dolną. To jedyny taki obiekt zachowany na Żuławach.	19 czerwca godz. 10.00 - 14.00	Udostępnia Leszek Marcinkowski, przewodnik turystyczny PTTK
Trutnowy ul. Podcieniowa 7	**Dom podcieniowy** - zbudowany w roku 1720. Budynek wyróżnia się wyjątkowo bogatym rysunkiem konstrukcji szkieletowej szczytów i piętra. Dom zachował pierwotny układ wnętrza z wysoką sienią	18 i 19 czerwca godz. 10.00	Elżbieta Kufel www.zulawy.org

	otoczoną galerią komunikacyjną, czarną kuchnią i wielką izbą w skrzydle.	godz. 12.00 godz. 14.00 godz. 16.00	
Tuja 19	**Kościół pw. św. Jakuba** - zlokalizowany w centrum wsi, został zbudowany w XIV wieku. Wyposażenie świątyni pochodzi głównie z XVIII wieku. Bogaty, ołtarz główny zawiera w centralnej części obraz z wizerunkiem św. Jakuba, a nieco wyżej - Koronacji Matki Bożej. Barokowe są również: prospekt organowy i feretron.	18 czerwca godz. 11.00 - 18.00 19 czerwca Msza św. o godz. 10.30, zwiedzanie po jej zakończeniu, do godz. 18.00	Prezentuje Ewa Kropidłowska - dom naprzeciwko kościoła Ksiądz Andrzej Wach
Władysławowo 2 (tuż obok Folwarku Żuławskiego)	**Mennonickie Inspiracje** Warsztaty w ogrodzie z animatorami w mennonickich strojach (koszt - 15 zł), a w tym: ● opowieści o historii i życiu mennonitów na Żuławach, ● tradycyjne prace gospodarskie w zagrodzie żuławskiej (dojenie krowy, pranie na tarze, prace stolarskie, ubijanie masła i inne), ● stół kreatywny (lalki motanki, wiatraki, domki żuławskie, puzzle i kolorowanki dla dzieci), ● spacer i prezentacja drewnianej zagrody żuławskiej i cmentarza mennonickiego w Wikrowie, ● poczęstunek: wiejski placek i wypieki z kawą, herbatą lub lemoniadą.	18 i 19 czerwca godz. 10.00 - 16.00	Animatorki: Ela Mieczkowska i Martyna Mieczkowska Przewodniczka turystyczna: Benita Kończak Kontakt: 507 249 163

	Dodatkowo organizatorzy zapraszają na: ● Kramik żuławski - możliwość zakupu przetworów i produktów z żuławskiej zagrody. ● Niezapomniane zdjęcia - w strojach mennonickich i z rekwizytami z dawnych Żuław. ● Ognisko i grill do dyspozycji odwiedzających.		
Żelichowo 31A	**Gospoda Mały Holender** - gospoda mieści się w domu podcieniowym z XVIII w., przeniesionym z miejscowości Jelonki. W zabytkowym wnętrzu można spróbować wyjątkowych dań inspirowanych historią i lokalnymi produktami. W menu m.in. zupa klopsowa wg przepisu mennonickiej rodziny Andres, dawnych mieszkańców wsi oraz babka ziemniaczana z boczkiem, którą na Żuławy przynieśli powojenni osadnicy ze wschodu. Gospoda serwuje również regionalne sery i legendarny Machandel - wódkę jałowcówkę, dawniej produkowaną przez mennonicką rodzinę Stobbe, zamieszkującą Nowy Dwór Gdański.	18 i 19 czerwca godz. 12.00 - 18.00	Marek i Jacek Opitz www.malyholender.pl
Żelichowo	**Lapidarium kamieni nagrobnych „Cmentarz 11 wsi”** - największy zbiór polnych kamieni nagrobnych z kilkoma stelami menonitów i płytą nagrobną rodziny Martens.	18 i 19 czerwca obiekt otwarty	Filia Muzeum Żuławskiego tel. 55 2475733 www.zph.org.pl
Żelichowo	**Kościół pw. św. Mikołaja** - wzniesiony w 1352 roku, a następnie rozbudowany w XVII wieku. Pierwotnie rzymskokatolicki, w XVI wieku	18 czerwca godz. 15.00-18.00	Ksiądz Paweł Potoczny

	należał do ewangelików, a w następnym stuleciu przejęli go ponownie katolicy. Obecnie, jako cerkiew, służy wiernym wyznania greckokatolickiego.	oprowadza Łukasz Kępski	
Żelichowo	**Opowieść o nieistniejącej wsi** - spacer z Łukaszem Kępskim, przewodnikiem po Żuławach. Początek o godz. 11:00. W programie Kościół/Cerkiew św. Mikołaja, Lapidarium „Cmentarz Jedenastu Wsi", spacer brzegiem Tugi i porównywanie z tego co zostało z dawnej wsi, dawny cmentarz i świątynia mennonicka. Zgłoszenia przyjmujemy w Żuławskim Parku Historycznym pod numerem tel. 55 247 57 33. Ilość miejsc ograniczona.	18 czerwca godz. 11.00	Łukasz Kępski

Szczegółowych informacji udziela:
Żuławski Park Historyczny ul. Kopernika 17, 82-100 Nowy Dwór Gdański,
tel./fax. +48 55 2475733, e-mail: biuro@zph.org.pl
koordynator: Kamila Ziętek

Organizator Dni Otwartych Żuławskich Zabytków 2022:
Stowarzyszenie Miłośników Nowego Dworu Gdańskiego - Klub Nowodworski, Żuławski Park Historyczny

Partnerzy: Cedrowy Dworek w Cedrach Wielkich, Tomasz Płocke, Filip Gawliński, Joanna i Jacek Chmielewscy Schonbaum Chmielove, Agnieszka Canals-Wąsik, Parafia Kościoła Polskokatolickiego p.w. Dobrego Pasterza w Elblągu, Parafia pw. Matki Boskiej Różańcowej w Koźlinach, Gmina Nowy Dwór Gdański, Zofia Krupińska i Jadwiga Grądkowska-Sawicka, Parafia św. Anny w Marynowach, Katarzyna i Michał Pielaszkiewicz, Żuławski Ośrodek Kultury i Sportu w Cedrach Wielkich, Gmina Cedry Wielkie, Gmina Nowy Dwór Gdański, Wiesław Zbroiński Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Pruszcz Gdański, Krzysztof Hersztek, Pomorskie Towarzystwo Miłośników Kolei Żelaznych, Żuławski Ośrodek Kultury w Nowym Dworze Gdańskim, Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi „Oleśno – wieś z pomysłem",

Izba Pamięci „Ceglana Zagroda”, Parafia św. Katarzyny w Borętach, PTTK Oddział Ziemi Elbląskiej, Zarząd Zlewni w Elblągu, Stowarzyszenie Żuławy Gdańskie, Gospoda Mały Holender w Żelichowie, Parafia grekokatolicka Świętego Mikołaja w Żelichowie.